

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

7 maximumscore 4

Kern van een juist antwoord is:

bij 1:

- Bruni keurt 'het begin van staatsvorming en centralisatie' af, wat blijkt uit zijn afkeer tegen tirannen/koningen die de macht van burgers / van de stad Florence willen inperken 2

bij 2:

- Bruni loopt vooruit op 'de hernieuwde oriëntatie op het erfgoed van de klassieke Oudheid', wat blijkt uit de vergelijking van de Romeinse Republiek en de Florentijnse burgers / Florence 2

of

- Het werk van Bruni past bij 'de hernieuwde wetenschappelijke belangstelling', wat blijkt uit zijn onderzoek naar de oorsprong van het Florentijnse volk 2

Opmerking

Als een antwoord alleen een juist kenmerkend aspect bevat zonder juiste verwijzing naar het werk van Bruni, worden geen scorepunten toegekend.

Vroegmoderne tijd

---

8 maximumscore 3

Uit het antwoord moet blijken dat:

- de aanleiding voor het maken van deze prent het besluit is van Philips II om Alva / een leger te sturen om de Nederlanden te onderwerpen 1
- Met de prent wordt weergegeven dat het bestuur van de gewesten niet oplet / de inwoners niet beschermt tegen Alva / niets doet tegen het leegroven van de Nederlandse gewesten 1
- door af te beelden dat (een van de volgende): 1
  - de wolf de mand met ganzen en varkens kan aanvallen.
  - de vos in een gans kan bijten.
  - de leeuw (de overheid) ligt de slapen.
  - de herders / de edelen niet opletten.
  - het vee door Spaanse soldaten wordt weggevoerd.

Opmerking

Alleen als bij de tweede deelvraag een juist voorbeeld van kritiek wordt weergegeven, wordt 1 scorepunt toegekend aan een passende verwijzing naar de bron.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Colbert introduceert het mercantilisme (waarin gestreefd wordt naar een positieve handelsbalans) 1
- Uit de bron blijkt dat de Franse export naar de Republiek kleiner is dan de import vanuit de Republiek / dat Frankrijk een negatieve handelsbalans heeft 1
- waardoor het noodzakelijk is hogere importtarieven in te voeren om ervoor te zorgen dat Nederlandse nijverheidsproducten in Frankrijk duurder worden/minder ingevoerd worden 1

Opmerking

Alleen als het antwoord bij de tweede deelvraag een juiste uitleg bevat van de noodzaak van het beleid, wordt 1 scorepunt toegekend aan een passende verwijzing naar de bron.

10 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat Koerbagh het rationalisme (van Descartes) toepaste, doordat hij aangaf dat hij Bijbelse verhalen niet zomaar voor waar aannam / omdat hij door gebruik te maken van redelijkheid/rede/het verstand Bijbelse verhalen (over God die op bezoek kwam) in twijfel trok.

11 maximumscore 4

Kern van een juist antwoord is:

Jefferson gaat uit van het politieke idee van Rousseau:

- van de natuurlijke rechten, door te schrijven dat de natuur aan alle mensen het recht heeft gegeven om te emigreren 2
- van sociaal contract/volkssoevereiniteit, door te schrijven dat de vorst niets meer is dan de hoogste dienaar van het volk / dat de vorst een dienaar van het volk met beperkte bevoegdheden is / dat een vorst onder toezicht van het volk zijn functie uitoefent 2

Opmerking

Als bij beide deelvragen dezelfde verwijzing naar de bron wordt genoemd, worden alleen aan de eerste juiste verwijzing scorepunten toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- Door de oprichting van de Nationale Vergadering onttrokken de vertegenwoordigers zich aan de vastgelegde overlegorganen / door een door de Nationale Vergadering geschreven grondwet zou de (absolute) macht van Lodewijk XVI ingeperkt worden / zou de invloed van de derde stand op de regering van Frankrijk vergroot worden 1
- Door het opnemen van de behoudende geestelijken en edelen in de Nationale Vergadering verwachtte Lodewijk XVI dat de jakobijnen/de radicalen in de Nationale Vergadering minder invloed zouden hebben / dat de grondwet minder radicaal zou worden (waardoor hij zijn positie zoveel mogelijk kon behouden) 1

Moderne tijd

---

13 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Door de vertaling van boeken van verlichte denkers kon China moderniseren door kennis over te nemen uit het Westen 1
- Door de vertaling in het klassieke Chinees kon de elite / konden mensen aan het hof/in het bestuur deze boeken lezen en gestimuleerd worden tot hervormingen 1

14 maximumscore 4

Kern van een juist antwoord is:

- Paus Leo XIII roept werkgevers op om arbeiders tijd te geven voor hun godsdienstoefeningen / niet bloot te stellen aan verleiding en zedelijke gevaren, wat de (werk)omstandigheden van de arbeiders moet verbeteren (zoals past bij de discussie over de sociale kwestie) maar ook de positie van het (katholieke) geloof versterkt (zoals past bij het confessionalisme) 2
- Paus Leo XIII wil de opkomst van het socialisme tegengaan, omdat door de oproep tot een betere behandeling katholieke arbeiders zich niet zullen wenden tot de socialisten (omdat de socialisten zich specifiek inzetten voor de emancipatie van de arbeiders) 2